

[Hartvig Frisch.]

er at give Plads og Mulighed for Inflation med deraf følgende Opskrining af Priser og Lønninger, som vi oplevede det i Aarene efter 1914. Nu er det klart, at de Prisstigninger, der finder Sted ude i Verden, saavel paa Grund af større Efterspørgsel efter Raastofferne som paa Grund af øgede Fragter og øget Risiko, har Danmark ingen Mulighed for at unddrage sig. Det er derfor en daarlig Gerning at bilde Befolkningen ind, at enhver Prisstigning kan forhindres og rammes som Aager. Det særlige Problem angaaende Prisforholdet mellem forhaandenværende Lagre og nye Forsyninger maa sikkert kunne løses ved en Udfligning, der hverken tillader urimelig Fortjeneste eller hindrer den normale Handel i at skaffe sig Forsyninger. I den Betænkning, som blev afgivet af Udvalget vedrørende Overtagelse af visse Varer, Ekspropriationsloven altsaa, samledes de 4 store Partier om en Formulering vedrørende Erstatninger for overtagne Varepartier, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse gerne vil citere:

„Udvalget er enigt om, og Ministeren for Handel, Industri og Søfart har i et Samraad bekræftet, at det er en Forudsætning, at der ikke ved Fastsættelse af Erstatning for overtagne Lagre tages Hensyn til urimelig Konjunkturgevinst, men at der tages rimeligt Hensyn til Forbrugernes Interesse og til, hvad Produktionsvilkaarne og anstændig Forretningsmoral maatte forudsætte.“

Det er min Opfattelse, at denne Formulering, som vedrører det specielle Erstatningsforhold, meget vel maa kunne finde analog Anvendelse ogsaa til Løsning af det nævnte Prisspørgsmaal.

Men kan der saaledes maaske skaffes Enighed om denne Del af Prisspørgsmaalet, bliver det straks vanskeligere, naar der fra visse Sider kræves en helt anden Finanspolitik end den, Regeringen kan tage Ansvar for. Det, jeg her tænker paa, er det Krav, der i disse Dage rejses med stor Voldsomhed fra en vis Side om de størst mulige Indkøb uden Hensyn til selv nok saa store Svind i vore Valutabeholdninger. Det lyder jo nok bestikkende, at det er billigere at købe nu end senere, men man ser ikke det Spørgsmaal rejst, hvad det er man køber. Hvis Krigen varer længe, kan det blive afgørende for hele vor Produktion, om vi fortsat kan skaffe os de livsnødvendige Raastoffer, i Sammenligning med hvilke alle andre Varer maa træde i Baggrunden. Og Toppunktet af Letsindighed er, fore-

kommer det mig, naaet, naar man rask væk peger paa Guldbeholdningen, som om det Øjeblik ikke kunde komme, hvor ikke vor Behagelighed, men hele vor Produktion, ja, vort Liv afhænger af denne Reserve. Jeg tror, Nationalbanken har handlet helt rigtigt ved de sidste Dages Indskrænkninger, ogsaa ved Diskontoforhøjelsen, selv om jeg beklager den paa anden Vis. Det er nemlig dybt beklageligt, at det raske Tempo, der var kommet i al dansk Produktion, og som i denne Sommer havde bragt Arbejdsløsheden ned til den laveste Procent siden 1931, nu truer med at standse eller i hvert Fald at svækkes. Ganske vist er Tallene for September ikke faretruende — der er nemlig 18 000 færre arbejdsløse end i forrige Aars September —, men Krigen vil selvfølgelig sætte sine onde Spor, og vi maa være forberedt paa endnu strengere Vilkaar.

Deroverfor maa Samfundet som Helhed træde hjælpende til. Det skal ikke være de gamle, de syge, Invaliderne og de arbejdsløse, som skal udgælde for Prisstigninger eller for stigende Arbejdsløshed, medens andre kan gaa fri, og derfor var det tilfredsstillende, at Finansministeren greb til de direkte Skatter i det Omfang, han gjorde ved det sidst forelagte Forslag om ekstraordinære Skatter, og under mulige Vanskeligheder i Fremtiden maa det samme Synspunkt anlægges. Af største Vigtighed er ogsaa det Huslejeforslag, som Indenrigsministeren har fremsat, og som tager Sigte paa at modvirke ethvert Forsøg paa at udnytte Tidens Vanskeligheder paa Boligens Omraade.

Jeg tror, jeg hermed har omtalt de vigtigste af de Emner, der har været til Behandling her blandt os. Og derved kommer jeg saa til den tredje af de store Opgaver, der er stillet os: Sammenholdet mellem alle Danske.

Paa dette Punkt mere end paa noget andet har vi Politikere et Ansvar, og jeg forstaar særdeles godt, at den højtærede Statsminister i selve de Dage, da Katastrofen indtraf, henvendte sig til de to store Partier i Oppositionen og aabnede dem Plads for Medvirkning. Henvendelsen hvilede paa den Betragtning, at Samlingen af alle positive Kræfter var vigtigere end Splitelse, og at her Oppositionen ikke mindre end Regeringen havde en Opgave, om end ikke den samme som den parlamentarisk ansvarlige Regering. Oppositionens Opgave maa være at sætte sig saa fyldigt som muligt ind i enhver foreliggende Sag, ogsaa saadanne Sager, hvor det er nødvendigt, at der handles overordentlig hurtigt, og derfor gik Forslaget ud paa konsultative Ministre. For-